

בית משפט השלום בירושלים

ע"נ 1749-10-24 פלוני נ' קצין התגמולים-משרד הביטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 360864005

לפני **כבוד השופטת הבכירה (בדימוס) יפה שטיין**
חבר ועדה – ד"ר ליאור דבוראק
חבר ועדה מר יאיר כפיר

מערער **פלוני**
ע"י ב"כ עוה"ד אריאל פרייברג

נגד

משיב **קצין התגמולים-משרד הביטחון-אגף השיקום ע"י ב"כ**
עוה"ד יואב דור – פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

פסק דין

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
1. בפנינו בקשה לסילוק הערעור על הסף מחוסר סמכות עניינית.
2. בערעור שהוגש לוועדה ביקש המערער להכיר בקשר הסיבתי שבין החמרת מחלת האסטמה ממנו סבל מגיל ילדות ושהוחמרה בשל שירותו הצבאי, לבין מחלת הכליה ממנה סובל, ושעל פי טענתו, הינה תוצאה של הלקות המוכרת (מחלת האסטמה). מנגד הוגשה בקשה למחיקת הערעור על הסף, בשל חוסר סמכות עניינית.
3. **הרקע לערעור, וההליכים שנוהלו בתיק:**
- א. המערער יליד 1971, שירת בצה"ל כמתכנת מחשבים בין השנים 1989-1995. המערער מאובחן כחולה באסטמה מגיל 10.
- ב. בשנת 1994 אובחנה אצל המערער מחלת כליות, ובאותה שנה פנה לקצין התגמולים להכרה בקשר סיבתי בין שירותו הצבאי למחלה. לאחר שבקשתו נדחתה, ערער לוועדת הערעורים בבית משפט השלום בירושלים (ע"נ 76/94), אך הערעור נמחק לבקשתו, משלא השיגה ידו מימון לחוות דעת רפואית.

בית משפט השלום בירושלים

ע"נ 1749-10-24 פלוני נ' קצין התגמולים-משרד הביטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 360864005

- 1 ג. בשנת 2016 פנה המערער בשנית לקצין התגמולים, עם חוות דעת רפואית. קצין
- 2 התגמולים דחה את תביעתו, ועל כן ערער המערער לבית דין זה (ע"נ 40376-04-16)
- 3 בטענה ששירותו הביא להחמרה במצב האסטמה שלו, ושזו גרמה למחלת הכליות
- 4 שבה אובחן.
- 5 ד. ביום 05.12.18 מחקה הוועדה את הערעור על הסף מחוסר סמכות עניינית, משמדובר
- 6 ב"פגימה מוסבת" הנמצאת בסמכות ועדה רפואית, ולא בסמכות ועדת הערעור על
- 7 קצין התגמולים. העניין הועבר לבחינתו של פרופ' שמואל קוית, שקבע בחוות דעתו
- 8 כי אף שייתכן שהייתה החמרה קלה במצב האסטמה של המערער בתחילת שירותו,
- 9 היא חלפה, ואין לראות בה נכות שנגרמה בגלל השירות.
- 10 ה. בהתאם לחוות דעת זו דחה שוב קצין התגמולים את בקשת המערער. ערעורו לבית
- 11 הדין התקבל (ע"נ 7125-09-20 – מיום 9.5.2023), ונקבע שמחלת האסטמה שלו
- 12 הוחמרה בעקבות תנאי שירותו. הוועדה קבעה למערער 30% נכות, מהם 20%
- 13 החמרה בשל תנאי השירות.
- 14 ו. קצין התגמולים ערער לבית המשפט המחוזי בירושלים. בית המשפט ביטל את אחוזי
- 15 הנכות כפי שקבע בית הדין, וקבע שעל המערער לפנות לוועדה רפואית שתקבע את
- 16 אחוזי הנכות (ע"ו (מחוזי י-ם) 18143-07-23 קצין התגמולים-משרד הביטחון-אגף
- 17 השיקום נ' אלמוני מיום 26.09.2023). יתר קביעות בית הדין נותרו על כנן.
- 18 ז. הוועדה הרפואית מיום 14.4.2024 העמידה גם היא את נכותו על 30%, עם 20%
- 19 החמרה בשל תנאי השירות.
- 20 ח. ביום 1.10.2024 הגיש המערער את הערעור דגן להכרה במחלת הכליות כנובעת אף
- 21 היא מהשירות הצבאי (עקב החמרת מחלת האסטמה שהוכרה). תשובת המשיב
- 22 הייתה כי אין סמכות עניינית לוועדה לדון בערעור כיוון שלא פנה בעניין זה לוועדה
- 23 הרפואית, שהיא ורק היא האינסנציה הנכונה לדון בעניינו, ולא ועדת הערר. לפיכך
- 24 הוגשה ע"י המשיב הבקשה לסילוק על הסף בשל חוסר סמכות עניינית.

בית משפט השלום בירושלים

ע"נ 1749-10-24 פלוני נ' קצין התגמולים-משרד הביטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 360864005

1 ט. ביום 31.12.2024 הגיש המערער תגובה קצרה, בטענה כי פעל בהתאם לפסק הדין
2 של כב' השופט (בדימוס) יואל צור בע"נ 40276-04-16 (להלן: **פסה"ד**). בתגובה שב
3 המשיב והבהיר כי עומד על טענתו כי אין סמכות עניינית לדון בתיק מהטענים
4 שיפורטו להלן.

5 4. **עיקר טענות הצדדים:**

6 **לטענת ב"כ המשיב,** בקשת המערער להכיר בקשר סיבתי בין החמרת האסטמה למחלת
7 הכליות היא למעשה בקשה להכרה בפגיעה מסדר שני, שהיא תוצאה של פגיעתו הישירה
8 של השירות במערער. לפי תקנה 9 לתקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגת נכות), התש"ל-
9 1969 (להלן: **התקנות**), כפי שפורשה בע"א 459/89 **קצין התגמולים נ' חריטון**, פ"ד מה(5)
10 374 (1991) (להלן: **הילכת חריטון**), הסמכות להכרה בפגיעה כזו נתונה לוועדה הרפואית,
11 ולא לקצין התגמולים.

12 **מנגד, טוען ב"כ המערער** שאין הצדקה לסלק את ערעורו על הסף, היות ופעל בהתאם
13 לפסק דין של כב' השופט יואל צור דלעיל, שם נקבע בין היתר כי:

14 **"לפיכך חייבים לבדוק היטב את טענת ההחמרה במחלת האסטמה ולאחר מכן להיזקק**
15 **לערעור דנן שהמחלה הכלייתית מקורה בהחמרת מחלת האסטמה... לאחר מכן יקויים**
16 **הדיון בערעור זה שאמור לברר האם מחלת הכליות שבה לוקה המערער נבעה מההחמרה**
17 **במחלת האסטמה".** ובסיום פסה"ד:

18 **"לפיכך הננו מקבלים את הבקשה למחיקה של הערעור. המערער יפעל לפי האמור**
19 **בהחלטה זו ולאחר מכן ניתן יהיה לברר את הערעור דנן בהתאם לתוצאות שיתקבלו**
20 **בהליך שיבחן את טענת ההחמרה במחלת האסטמה כתוצאה מהשירות הצבאי".**

21 לאור זאת טוען ב"כ המערער כי פעל על פי האמור בפסה"ד, ושעל כן הוגש ערעור זה
22 לאחר שניתנה החלטת קצין התגמולים בעניין החמרת מחלת האסטמה, כאמור בפסה"ד.

23 **בתגובה לטענת ב"כ המערער כי פעל ע"פ פסק הדין השיב ב"כ המשיב כי:**

24 החלטת הוועדה ניתנה בבקשת המשיב לסילוק הערעור על הסף בנימוק שבהיעדר הכרה
25 של המשיב בקשר שבין השירות הצבאי להחמרה במחלת האסטמה, לא ניתן לדון בשאלת

בית משפט השלום בירושלים

ע"נ 1749-10-24 פלוני נ' קצין התגמולים- משרד הביטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 360864005

הקשר הסיבתי בין החמרת מחלת האסטמה לבין מחלת הכליות, כששאלה זו מסורה אך לוועדה הרפואית.

עוד נטען כי הוועדה ציינה בהחלטתה כי "עניינו של ערעור זה הוא בסוגית 'נכות מוסבת', היינו, דין פגימה הנובעת באופן בלתי אמצעי מפגימה מוכרת". בהמשך, ותוך הפנייה לסעיף 9 לתקנות הנכים, צויין כי וועדת ערעורים זו כלל אינה מוסמכת לדון בסוגיה זו. לפיכך, ובהתבסס על כלל האמור לעיל - אין לוועדת הערר סמכות עניינית לדון בעניין של הקשר הסיבתי בין מחלת הכליות להחמרה במחלת האסטמה וכי עניין זה נתון לוועדה הרפואית בלבד.

5. המקור הנורמטיבי:

תקנה 9(א) לתקנות הנכים (מבחנים לקביעת דרגות נכות) התש"ל-1969 קובעת כדלהלן: (א) "הייתה פגימה מסוימת שהנכה נפגם בה, נובעת באופן בלתי אמצעי מפגימה מוכרת שנפגם בה אותו נכה, רואים אותה פגימה כפגימה מוכרת, אף אם איננה נובעת באופן בלתי אמצעי מחבלה, מחלה או החמרת מחלה שאירעו בזמן השירות עקב השירות". (ב) לצורך דיון בבקשתו של נכה לפי תקנת משנה (א), רשאי יושב ראש ועדה רפואית לדרוש מנכה אישור רפואי מתאים. (ג) הוועדה הרפואית רשאית לקבוע שהקשר הסיבתי בין הפגימה החדשה לפגימה המקורית, שונה מן הקשר הסיבתי בין הפגימה הראשונית לשירות הצבאי". בע"א 459/89 קצין התגמולים נ' חריטון דלהלן נקבע ש"קיומו של הקשר הבלתי אמצעי בין שתי הפגמות הוא שאלה רפואית מובהקת... על הקשר בין הפגימה במסוימת החדשה לבין הפגימה המוכרת מן הבחינה הרפואית תחליט הוועדה הרפואית" (ההדגשה לא במקור – י.ש).

כך גם פסק כב' השופט הנדל בע"א 6256/13 גלעד לוי נ' משהב"ט: "...עולה חלוקת סמכויות בין ההחלטה בדבר קיומו של קשר סיבתי בין פגימה לבין השירות, לבין החלטה בדבר קיומו של קשר רפואי בלתי אמצעי לפי תקנה 9 - הראשונה היא בתחום סמכותו של קצין התגמולים, ואילו השנייה בסמכותה של הוועדה הרפואית".

בית משפט השלום בירושלים

ע"נ 1749-10-24 פלוני נ' קצין התגמולים-משרד הביטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 360864005

1. דיון:

1

2 א. כפי שנאמר לעיל, המחלוקת בין הצדדים הינה בשאלה האם נכונה טענת המשיבה כי
3 המערער טרם מיצה את ההליך בשאלת הקשר הסיבתי בין שירותו הצבאי וההחמרה
4 במחלת האסטמה לבין מחלת הכליות. ע"פ טענת המשיבה, על המערער לפנות
5 תחילה לוועדה הרפואית, וככל שהחלטה של הוועדה לא תיראה בעיניו – יוכל
6 לפנות לוועדה המשמשת כאינסטנציה ערעורית ולא ראשונית. מנגד טוען המערער כי
7 פעל בהתאם לאמור בפסה"ד וכי די בהליך כפי שנעשה על ידו, על מנת שתוקם זכותו
8 להגיש ערעור זה.

9 ב. לאחר שבחנו סוגיה זו, הגענו למסקנה כי הצדק עם המשיבה. כפי שנאמר לעיל,
10 בהילכת חריטון נאמר כי קיומו של קשר בלתי אמצעי בין שתי פגימות הוא בבחינת
11 שאלה רפואית.

12 ג. מעיון במלוא האמור בפסה"ד, עולה בבירור כי לא הייתה כוונה בפסה"ד לדלג על
13 השלב של ועדה רפואית, אלא אמירה כי הערעור בשאלת הקשר הסיבתי שבין מחלת
14 הכליה לבין ההחמרה במחלת האסטמה, תדון בבוא זמנה, ללא קיצורי דרך. נכון
15 שבפסה"ד נאמר כי "המערער יפעל לפי האמור בהחלטה זו ולאחר מכן ניתן יהיה
16 לברר את הערעור דנן בהתאם לתוצאות שיתקבלו בהליך שיבחן את טענת ההחמרה
17 במחלת האסטמה כתוצאה מהשירות הצבאי", אולם מהקשר הדברים עולה כי לא
18 הייתה באמירה זו משום קביעה אופרטיבית כי בניגוד לתקנות ולפסיקה, שאלה זו
19 תידון בדרך של דילוג על שלב הוועדה הרפואית, אלא כי נושא הערעור בשאלת
20 הקשר הסיבתי ידון בבוא העת, לאחר השלב הראשון של הקשר הסיבתי בין החמרת
21 מצבו במחלת האסטמה לשירות הצבאי.

22 ד. בפסה"ד אף הוסבר כי "עניינו של ערעור זה הוא בסוגית 'נכות מוסבת', היינו, דין
23 פגימה הנובעת באופן בלתי אמצעי מפגימה מוכרת". כפי שנאמר, ההפניה בפסה"ד
24 הינה לתקנה 9 ושעל פיה וועדת ערעורים זו כלל אינה מוסמכת לדון בסוגיה זו".
25 העובדה שבפסה"ד ניתנה אפשרות להגיש ערעור בסוגיה הנדונה – אין בה כדי לקבוע

בית משפט השלום בירושלים

ע"נ 1749-10-24 פלוני נ' קצין התגמולים-משרד הביטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 360864005

- 1 כי במקרה דנן, ובניגוד לתקנה 9 ולפסיקה – עניינו ידון רק בוועדה לערעורים, ללא
2 שעניינו יתברר תחילה בוועדה הרפואית. הוועדה לערעורים מטבעה, דנה בערעורים על
3 וועדה רפואית ועל כן לא ניתן לדלג על שלב זה.
- 4 ה. כאמור, טענת המערער היא שתנאי השירות גרמו להחמרה באסטמה שלו, והחמרה זו
5 היא שגרמה למחלת הכליות שממנה הוא סובל. אלא, שכפי שניתן לראות מההליכים
6 שקוימו בתיק. בניגוד לקביעה בעניין אחוזי הנכות, הקביעה באשר לעצם הקשר
7 הסיבתי לא בוטלה בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בערעור.
- 8 ו. מכאן שהבקשה להכיר בקשר הסיבתי הנוסף בין ההחמרה למחלת הכליות נכנסת
9 במובהק בגדרה של תקנה 9 לפי לשונה.
- 10 ז. מתקנות משנה ב ו-ג לתקנה 9 אנו למדים בבירור שמי שמוסמכת לדון בטענה לקשר
11 סיבתי מסדר שני כזה היא הוועדה הרפואית.
- 12 ח. כאמור, גם פרשנות בית המשפט העליון לתקנה תומכת במסקנה זו כפי שעולה מהילכת
13 חריטן שאוזכר לעיל:
- 14 **"ראינו מקום לקבל את הטענה, לפיה, הכרה בפגימה שתקנה 9 דנה בה צריכה**
15 **להיות בידיה של ועדה רפואית... אין לגבי תקנה 9 צורך לדון בקשר אל השירות**
16 **אלא בקשר הרפואי בין הפגימה המוכרת לבין הפגימה החדשה המיתוספת עליה.**
17 **קיומו של הקשר הבלתי אמצעי בין שתי הפגמות הוא שאלה רפואית מובהקת...**
18 **שאלות שברפואה מקומן בוועדה רפואית."** (עניין חריטן, בעמ' 391)
- 19 ט. זאת ועוד. תגובת המערער לבקשת הסילוק על הסף אינה מתייחסת כלל לתקנה 9
20 ולטענות קצין התגמולים. היא מפנה רק לאמירות בפסק הדין, שמהן הוא לומד שניתן
21 לדון בקשר הסיבתי בין ההחמרה למחלת הכליה בערעור בפני בית דין זה.
- 22 י. כידוע, בית דין זה הינו יציר כפיו של החוק, ואין לו סמכויות שהמחוקק לא נתן לו.
23 לא ניתן לבסס טענה לסמכותו על דברים המשתמעים לכמה פנים, שנאמרו על פניו,
24 ללא כוונה לטעת מסמרות בעניין.
- 25 יא. לאור כל האמור – אין לוועדה לערעורים סמכות לדון בשאלה הרפואית, וכי לאחר
26 בירור עניינו בוועדה הרפואית – תהיה למערער זכות לפנות לוועדת הערר, ולאחר מכן

בית משפט השלום בירושלים

ע"נ 1749-10-24 פלוני נ' קצין התגמולים- משרד הביטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני: 360864005

1 (ככל שהחלטת הוועדה לא תהיה מקובלת עליו), רשאי לשוב ולעתור לבית המשפט
2 המחוזי כמקובל.
3

4 סוף דבר:

5 הבקשה מתקבלת, והערעור נמחק על הסף.
6 בנסיבות העניין יישא המערער בהוצאות קצין התגמולים על הצד הנמוך, בסך 1,000 ₪.
7 זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים במועדים הקבועים בחוק.

ליאור זבוראק,
חבר ועדה

8

יאיר כפיר, חבר ועדה

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

ניתן היום, ז' סיוון תשפ"ה, 03 יוני 2025, בהעדר הצדדים. יפה שטיין, שופטת